

Досконалість форм і методів оподаткування свідчить про рівень розвитку держави, її економічних і правових інститутів. Введення податків — це не тільки практична, а й велика наукова проблема. Вона потребує глибокого аналізу господарського життя в державі, доходів населення та підприємницьких структур, бюджету сім'ї. Лише за такими матеріалами можна дійти висновку про доцільність введення того чи іншого податку, спрогнозувати його вплив на економічні та соціальні процеси.

Література

1. Андрущенко В. Л. Податкові системи зарубіжних країн: Навч. посібник / О. Данілов. — К.: Комп'ютер прес, 2004. — 300 с.
2. Велика Хартія вольностей 1215 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.zen.in.ua/seredn%D1%96-v%D1%96ka/angl%D1%96ya/velika-xart%D1%96ya-volnostej>.
3. Фома Аквінський [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://new.acropolis.org.ua/uk/content/%D1%84%D0%BE%D0%BC%D0%>
4. Бандурка Ю. Б. Податкове право: Навч. посібник / Бандурка Ю. Б., Понікарпов В. Д., Попова С. М. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 312 с.
5. Ковальова А. М. Фінанси, грошовий обіг і кредит: Підручник / А. М. Ковальова. — М.: Проспект, 2007. — 240 с.

УДК 336.368(043)

Шапенко Л. О., асистент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРУДЕНЦІЙНИЙ НАГЛЯД ЯК СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Євроінтеграційні процеси України зумовили запровадження системи пруденційного (лат. *prudentia* — завбачливість, розсудливість тощо) регулювання та нагляду за фінансовими ринками, в тому числі і за страховим. Підтвердженням цього є прийняття Концепції запровадження пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами № 585 від 15.07.2010 р. (далі — Концепція), відповідної Програми розвитку системи зазначеного нагляду та внесення змін до деяких законів, що регламентують діяльність органів державного нагляду за страховою діяльністю. Пруденційний нагляд за страховою діяльністю є складовою частиною державного нагляду у цій сфері, що здійснюється Уповноваженим державним органом (Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг — Нацкомфінпослуг) з метою забезпечення ефективного розвитку страхових послуг, запобігання неплатоспроможності страховиків та захисту інтересів страхувальників

шляхом регулярного проведення оцінки загального фінансового стану страхової компанії, результатів діяльності системи та якості управління нею, дотриманні обов'язкових нормативів та інших показників і вимог, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами [1, с. 141-142].

На сьогодні у міжнародних актах відсутнє усталене визначення поняття «пруденційний нагляд». Проте положення Концепції визначають пруденційний нагляд як систему наглядових процедур за дотриманням фінансовою установою пруденційних правил, яка дозволяє зменшити наглядове навантаження на фінансові установи, діяльність яких не несе загрози невиконання зобов'язань перед існуючими клієнтами, і посилити наглядові зусилля за установами, діяльність яких є чи може бути загрозою для виконання таких зобов'язань [2].

Згідно з Концепцією запровадження пруденційного нагляду за діяльністю небанківських фінансових установ, у сфері впровадження пруденційного нагляду Нацкомфінпослуг за українськими страховими компаніями орієнтиром обрано Директиву Європейського Парламенту та Ради № 2009/138/ЄС щодо здійснення діяльності зі страхування та перестрахування – Solvency II [2], положення якої встановлюють обов'язковість проведення оцінки достатності капіталу на основі комплексного врахування імовірних ризиків страховиків. Даний підхід до оцінки достатності капіталу є принципово відмінним від усталеного у вітчизняній системі державного регулювання їх діяльності.

Незважаючи на прийняття урядом рішення про впровадження пруденційного режиму регулювання, державний нагляд за страховою діяльністю здійснюється за принципом контролю на основі дотримання вимог діяльності, що свідчить про недосконалість системи регулювання та нагляду за страховим ринком. Основними причинами відсутності ефективного державного нагляду за страховою діяльністю на основі оцінки ризиків страхової організації з позиції впливу потенційних загроз на фінансову стійкість страховика є:

- діяльність Нацкомфінпослуг здійснюється в умовах жорстких бюджетних обмежень, що не дозволяє подолати слабку технологічну забезпеченість та підтримувати належну кваліфікацію кадрів [3];
- інституційна залежність Нацкомфінпослуг (невідокремленість від впливу законодавчої та виконавчої влади), що в свою чергу, чинить операційну залежність від вищих органів влади [4, с. 123-125];
- відсутність єдиної методики для проведення нагляду за страховою діяльністю і як наслідок неузгодженість дій в процесі виконання затвердженого Плану запровадження пруденційного нагляду;

- затримка прийняття нового Закону України «Про страхування», положення якого регламентують діяльність органів пруденційного нагляду;

- Нацкомфінпослуг не встановлено єдиних пруденційних нормативів професійної діяльності на ринку фінансових послуг, в тому числі і на страховому ринку;

- низький рівень макропруденційного регулювання страхової діяльності (регулювання страхової діяльності на основі проведення превентивних заходів, націлених на мінімізацію ризику системної фінансової кризи, тобто ризику виникнення ситуації, у якій значну частину фінансового ринку визнано як неплатоспроможну або неліквідну, у результаті чого учасники страхового ринку не зможуть продовжувати діяти без підтримки держави) [5, с. 69-71].

Підсумовуючи вищесказане, необхідно зазначити, що кризові явища в економічній сфері негативно впливають на розвиток страхового ринку, які супроводжуються зростанням ризиків в діяльності страхових організацій. Тому важливим на сьогодні є вдосконалення державного нагляду за страховою діяльністю шляхом підвищення ролі пруденційного нагляду, тобто нагляду на основі ризиків, які можуть виникати у процесі діяльності страхових організацій.

Першочерговими завданнями для підвищення ефективності пруденційного нагляду за страховою діяльністю є: встановлення пруденційних нормативів відповідно міжнародним стандартам та нормативам (розробити та затвердити Положення про пруденційні нормативи професійної діяльності на ринку фінансових послуг); вдосконалення нормативно-правової бази шляхом імплементації положень Директив Євросоюзу, що регламентують порядок здійснення пруденційного нагляду за діяльністю ринків фінансових послуг; вирішення питань щодо інституційної незалежності та фінансування Нацкомфінпослуг; запровадження макропруденційного нагляду.

Література

1. Журавка О. С. Пруденційне регулювання страхової діяльності / О. С. Журавка // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Проблеми інтеграції України у світовий простір: збірник наукових праць / НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2013. – Вип. 1(99). – С. 139-146.

2. Концепція запровадження пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами в Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України: Розпорядження Держфінпослуг України від 15.07.2010 р.

№ 585 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/uoazk/Konz_15.07.10.pdf

3. Дмитренко Г. В. Державне регулювання ринку фінансових послуг [Електронний ресурс] / Г. В. Дмитренко // Публічне адміністрування: теорія і практика. – 2013. – Вип. 1. – Режим доступу: <http://www.dbuara.dp.ua/zbirnik/2013-01%289%29/13dgvrfp.pdf>

4. Науменкова С. В. Система регулювання ринків фінансових послуг зарубіжних країн: навч. посіб. / С. В. Науменкова, В. І. Міщенко. – К.: ЦНД НБУ, УБС НБУ, 2010. – 170 с.

5. Залєтов О. М. Макропруденційний нагляд та регулювання страхового ринку / О. М. Залєтов // Фінансовий простір. – 2014. – № 1. – С. 68-71.